Ч. 263 (11.514). Львів, неділя 25. листопада 1928. Гонорар оплачено з гори (?) Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перестаріла рецепта.

Львів, 24. листопада 1928.

Центральний орган ендецького воюючого шовінізму „Газета Варшавска“ приносить у 347 числі з дн. 22. листопада програмову статтю в справі „рускої“ політики. Вона пише:

„Народовий“ табор не мав перед травнем 1926 р. виключного впливу на формування державної політики супроти „русинів“ у Сх. Галичині (в ориг.: в Сх. Малопольсце) — бо був тільки одним зі співчинників формування тієї політики. Це слід ствердити в імя правди, як також треба відперти твердження, немов би „народовий“ табор відкидав всяку примирюючу політику супроти „русинів“. „Народовий“ табор відкидав тільки і відкидає всякий пакт, всякий компроміс з табором українського сепаратизму. Треба собі це ясно сказати, що тільки на розвалинах і то цілковитих розвалинах українського сепаратизму можлива примирююча (pojednawcza) політика супроти „руського“ населення. Ясна річ, що для так наміченої асиміляційно-державної акції мусять повстати відповідні умовини. Першою підставовою умовиною є знищення українського сепаратизму, що має своє коріння в Берліні, що тішиться кожним поводженням Німеччини і журиться кожним успіхом Польщі, отже сепаратизму настроєного до спільного роблення історії з Німці — саме проти Польщі. Щойно по знищенні україн. сепаратизму можна буде найти спільну мову з „русинами“. Тою спільною мовою буде оборона західної цивілізації і протиставлення впливам сходу“... „Одначе боротьба зі східніми впливами, без попереднього знищення українського сепаратизму, є безцільною. Український сепаратизм не позволить не лише на згуртування при польській державній ідеї „руских“ елементів західної цивілізації, але навіть на те, щоби роля Польщі як охорони і забезпечення тієї цивілізації була тими елементами оцінена“.

Наведена програма ендецької політики супроти українського народу є свого роду зразковою. Таку програму ісповідують усі майже польські патріоти, зокремаж ті, що жиють у Сх. Галичині, а які виховані саме на такій а не іншій програмі і для яких шовіністичне засліплення грає першу ролю в політиці. До того треба ствердити, що ця програма і рівночасно ендецька рецепта на вилічення Польщі від того боляка, що носить у польських шовіністів назву „українського сепаратизму“ чи „української партії“ не нова. Вона є тепер такою самою як була перед кількома місяцями, перед роком, перед пяти, десяти і 25-ти літами. Отже рецепта ця дуже стара і надто вже перестаріла, бо навіть політична „медицина“ зробила в тій ділянці дуже поважні поступи.

Колиж ми навели за „Газетою Варшавскою“ цю класично-зразкову програму на знищення „українського сепаратизму“ то не на те, щоби полемізувати з її тезами і не на те, щоби входити в якунебудь дискусію зі сліпорожденим польським націоналістичним шовінізмом, бо ні ми не зробимо чуда та не привернемо сліпим зору ні не потребуємо того, щоби вшехполяки думали про нас інакше як думають. Вони переконані, що своєю програмою забезпечать будучину теперішньої Польщі і не треба їм ні захитувати цього переконання ні відбирати віри в їхню місію.

Навели ми цю програму не тільки ендецького, але взагалі польського шовінізму на те, щоби на її магінесі висловити кілька власних думок. Адже всяке прочитане чи прослухане слово будить рефлексії. Самозрозуміло, що виринають такі рефлексії і по прочитанні повищої програми.

Отже весь український рух звуть польські націонал-шовіністи „українським сепаратизмом“ або „українською партією“. Вони заєдно твердять, що в Польщі нема українського народу, тільки „руські люд“. Українці — це, на їх думку, партія, зложена з самої української інтеліґенції. Знищити ту інтеліґенцію значить знищити „український сепаратизм“. „Руські люд“, як вони запевняють, є „добрий“, „льояльний“ і т. д., а все лихо в інтеліґенції. При цьому вони до тої міри засліплені в своїм твердженні, що навіть усю Українську Парляментарну Репрезентацію вважають тільки репрезентанткою української інтеліґенції, а не народу, дарма, що вибрав її нарід і віддав на неї (при виборах до сойму і сенату) понад два міліони голосів, дарма, що в тій репрезентації є й українські селяни, правдиві хлібороби з порепаними руками, що пішли до сойму прямо таки від плуга. Самозрозуміло, що як перед сорок, трицяти й десяти літами, так і нині польські шовіністи не хочуть знати (але фактично знають!), що вся українська інтеліґенція звязана зі своїм народом не якимись штучними і не самими лише вільними племінними, але безпосередніми кровними звязками, бо вся вона походить з народу, бо кожний майже український інтеліґент має селянку матір, селянина батька і селян братів та сестер. Тут мимоволі насувається питання, кому повірить і з ким піде український селянин: чи за своїм сином або рідним братом інтеліґентом чи може за ґербовим польським паном-землевласником?

Треба припускати, що і в польській шовіністичній ментальности є якась льоґіка. І вона мабуть наказує польським шовіністам прямувати до знищення української інтеліґенції, що рівнозначне в них із знищенням „українського сепаратизму“, на те, щоби в будуччині не допустити взагалі до творення української інтеліґенції. Коли проаналізувати польську шкільну політику, то прийдеться ствердити, що так воно направду є. Але чи це вдасться, чи це доведе до чогонебудь? Це польська шовіністична утопія! Цю утопію берутьcя реалізувати ендецькі шовіністи дуже совісно і то не тільки в школі, але й поза школою. Відомі львівські події є яскравим показчиком цього. На вшехпольському вічу дня 15. ц. м. дістала польська академічна молодь повне признання від ендецьких батьків за погроми українських установ.

Польські шовіністи не хочуть знати і того, що український нарід, тобто українське селянство і робітництво, мають свої, незвичайно свіжі національно-визвольні традиції, мають вони своїх національних героїв, мучеників і живих учасників кривавої боротьби. Все те вони негують і кажуть, як пос. Стронський у соймі, що „руські люд“ має не ті, але інші „вікові традиції“, бо традиції „вікового співжиття“ з Польщею, до речі кажучи традиції панщини, але цього пос. Стронський не знає, хоч знає навіть про те, що писав наш літописець Нестор.

Та вже найклясичнішим зразком непошанування традиції та святощів українського народу може послужити промова д-ра А. Новака-Пшиґоцького, яку він виголосив на зїзді польських „оборонців Львова“ дня 22. листопада у Львові. Він сказав між іншим:

„Передовсім слід ствердити, що не є правдивою популярна, ворогами живо поширювана опінія, немовто ті бої (за Львів — Ред.) були якоюсь польсько-українською війною, чи тим більше польсько-руською. Ми зовсім не боролися з „руським людом“, який має спільну з усіми іншими „людами“ (!) Річипосполитої богатовікову, польську державну культуру і традицію, але з регулярними відділами австрійської армії, які під проводом Габсбургів були кинені чужим насильством на Львів, щоби його здобути та відділити від відроджуючоїся польської держави“.

Отже не було в 1918 р. у Львові та під Львовом правильних відділів Української Галицької Армії, а були тільки „регулярні відділи австрійської армії“! Така „геніяльна“ ментальність польських шовіністів може тільки розбавити навіть найбільшого ворога, але ненависти до такої роззброюючої наівности розбудити не може. Але, але та клясична ментальність у перетравлюванні історичних подій та фактів защеплюється безкритичній польській масі, яка й реагує на все так, як масі пристоїть. Отже до чого воно йде? Які можуть бути жнива такої „безсторонньої“ науки історії та такого щедрого посіву „національної терпимости“? На те, очевидно, відповість теж аж... історія.

БРЕХНІ.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 21. листопада 1928.

Треба бути справедливим: коли легенди грають у наших сусідів таку ролю, що сягають в основу їх практичної політики, то й у нас ганяються вони на диких конях. Правда, вони не відносяться до життя і відносин поляків. Ми маємо над цими останніми ту вищість, що знаємо їх, коли вони нас не знають. Знаємо їхню історію, їх письменство, їх громадські рухи в давнину і тепер, — знаємо їх психіку і їх ментальність тому, що знаємо їхні джерела. Зате ми гейби не знали самих себе! Бо інакше трудно пояснити ті легенди, які серед нас кружляють — про нас.

І так: В УНДО, чуємо нераз, є дві групи: одна „угодова“, друга „принціпіяльна“. В „Українському Клюбі“ — два табори (а може і більше їх!) Наша політика, мовляв, „зигзакувата“ і т. д. Довкола тих легенд іде вакханалія демагогічних попписів усіх наших „лівих“ (Господь один відає, чим і чому вони „ліві“) і для професійного менторства будь-якого монополіста українського націоналізму, спекулюючого на фаєрверкові успіхи серед молоді, здезорієнтованої і збитої з пантелику вічним тороченням про „угодовство УНДО“! Чим впр. радикали зі своїм сойовим клюбом включно є менше угодові, чим — поза пустою і для самих заторів інколи незрозумілою фразою — воні „лівіші“ від УНДО — про це мало хто думає. Фактом є, що радикальні [illegible] від першої своєї соймової заяви вічно кланяються польській „демократії“ і залицяються до її парляментарного представництва. Ось саме низка польських газет принесла звістку про якісь переговори радикалів з ППС, переговори, які мають стати вступом до порозуміння двох „соціялістичних“ таборів двох народів. Не знаємо, чи це правда, але коли б і так було, то либонь мало хто назвав би це у нас угодовством, — це була би теж „принципіяльна радикальна політика“. Наші ес-деки (дарма, що рахувати їх на пальцях, не стягаючи й чобіття) при кожній нагоді підкреслюють охочість до „порозуміння двох демократій“. У згаданих недавніх польських газетних вістках, що повідомляли про реституцію краєвої У. С. Д. П., писалося виразно про „максимум“ і „мінімум“ її політ. програми, іншими словами, про перейняття нашими еседеками тактики трудовців із 1923-го року. Знову застерігаємося, що польські інформації для нас далеко не віродостойні, а проте, коли б вони в даному випадку були до йоти правдиві, то напевне ніхто українських еседеків не назве у нас угодовцями — але на „угодовстві“ УНДО буде дальше жируватися розперезана демагогія. А всі наші сель-роби й найлівіші з лівих — комуністи! Адже вони тільки за зміну режиму бориться, та за вдоволення на місце вчорашнього „Пяста“ чи нинішньої санації — КПП, з пп. Домбалем, Сохацьким і іншими Комами на чолі. Це їх „принципіялізм“, що бореться з „ундівською угодовщиною“...

Чим проявляється існування якихось різних груп в УНДО та Українському Клюбі, цього теж трудно збагнути. Але легенда [illegible] і її існування виправдує теж у великій мірі тих поляків, які дементують [illegible] фантазії. Бо [illegible] вимагати від чужинця біль-

Pr. 5 7/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 28 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 poz. 398 Dz. U. R. P. Nr. 45 dokonane dnia 17. listopada 1928 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Diło“ Nr. 253 z dnia 18 listopada 1928 z powodu, że umieszczone w tem czasopiśmie artykuł pod tyt. „Święto 1-ho listopada“ od słów „Święto 1-ho listopada“ do słów „i wijskowi patruli“ zawiera w sobie znamiona występku z art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 10 maja 1927 p. z. 399 Dz. U. Nr. 45 b) wydać po myśli przepisu z artykułu 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by umieścił bezpłatnie orzeczenie niniejsze i to na pierwszej stronie w najbliższym numerze pod rygorem następstw przewidzianem w art. 19 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 21. listopada 1928 r. Hawel.

шого розуму й обективности в наших справах, ніж мають його власні люди!

Щобільше: мжж маємо раз-враз докази, що саме чужинці правильно оцінюють ситуацію там, де вона для декого з нас неясна. Ніхто напр. із польських послів ніколи не робить ріжниці поміж українськими посольськими клюбами, бо всі бачать, що на ділі жадних ріжниць нема, звиючи, що і спорадичні реверанси радикалів у бік польської лівиці, це хіба їх піюм дезідеріюм без жадного практичного значіння. Коли в Галичині професіонали від політичного шантажу й демагогії мають відвагу базікати про угодовство УНДО, одностайний польський фронт бе в УНДО за його непримирність.

Інша річ — істнування природної і зрозумілої ріжниці думок і ріжниці персональних темпераментів унутрі спільної організації. Чи істнує організація у світі, де тих ріжниць немае?! Але утотожнювати такі ріжниці з істнуванням ріжних „таборів", може тільки політичний анальфабетизм або — цинізм, для якого найвигідніше гасло „далой грамотность".

Одні наші „ліві" та „принципіяльні" говорять про угодовство УНДО з піною на устах, інші з ехидно удаваним обуренням, інші знову зі сором'ивою тугою на дні серця: коби таки це УНДО раз уже угоду робило! Збоку стоїть жмінка одиниць, які ремствують на УНДО й Український Клюб за те, що воно саме не робить „реальної політики", утотожнюючи реальну українську політику в Польщі — з угодовством. Якеж це фальшування політичної термінольогії! Але це вже окрема тема.

Очевидно, що пересичення громадської атмосфери легендами має страшні наслідки. Бо згадані нами легенди, це просто брехні й побрехеньки, штучною, сліпою злобою або глупотою підтримувані й роздувані до розмірів леґенд. На брехні їде й брехню брехнею поганяє і поза брехнею вкінці і світа божого не бачить. Не бачить тих практичних наслідків, до яких ця система брехонь доводить. Зовсім не береться напр. під увагу враження отих брехонь назовні, — у цьому наші люди точ-точ наслідують сусідів. Коли напр. варшавський „Експрес Поранни" подав 2. листопада кільометровий опис реґулярних вуличних боїв у Львові і т. п. „райбергешіхтен", і коли краківський „Куррєрок"" у довжезних передовицях заалярмував світ, що у Львові непевний життя кожний смільчак, що голосно говорить по-польськи, бо панує там постійно український терор, то обом ґеніяльним редакторам просвічувала одна лише мета: зворохобити проти українців польську публичну опінію і підюдити уряд. Але ось, статті ті пішли в світ і чужинець читав їх цілком інакше: „он, бісова душа, ці українці! Коли вони після століть польонізування Львова й останнього десятиліття таке виробляють, значить, це стихійна сила, що як Фенікс з попілу відроджується, і з нею треба нам рахуватися!" І, здається, МСЗ (міністерство закорд. справ) не подякувало „Експресам" і „Курєркам" за їх патріотичний розмах. І нашим „лівим" та „принципіяльним" редакторам серце з розкоші тає при кожній склеєній замітці про запроданість УНДО й Укр. Клюбу. І нікому й крізь думку не майне, що їх громогласні статті ширять серед чужинців ілюзії про національну ідилію в Польщі. Коли чужинець, що цікавиться українською проблемою (а є їх щораз більше) заведе розмову про опозиційність українців — їм з усмішкою тицяють ті, кому це потрібно: це все, пане, комедія, — ось що вони самі про себе пишуть! Бачите — мовляв — яке угодове і смирне є УНДО, найсильніша укр. партія і найбільший соймовий клюб! І йде в світ пересвідчення про ідилічну згоду, якої і не турбують „тріки", що їх не слід поважно трактувати!... Чи це теж партійний інтерес демаґоґів чи особиста сатисфакція менторів? Аби тільки тріюмфувала брехня!

І. Кедрин.

Громадянине! Чому не став Ти ще досі членом Товариства „Просвіта"?

Крамарж проти українців.

Ненависть до українців засобом передвиборчої агітації.

Чехословаччина вступає нині у виборчий період. На черзі вибори до самоврядування. Тому всі чеські політичні партії виступили з програмовими виборчими гаслами, а відповідальні лідери при цій нагоді виголошують на прилюдних зборах свої політичні „кред-а" Д-р Крамарж, впливовий політик чеських буржуазних кол і претендент на примаса славянського світа не міг вдержатися, аби при цій нагоді не копнути українців. На виборчих зборах у головному місті Морави — Берні, після звичайного славословія по адресі великої славянської Росії, він обрушився з ненавистю на тих зрадників славянства — українців, які так таки і не хочуть „слиться в великом русском море". Ось дослівний переклад стенограми цього уступу промови д-ра Крамаржа:

„Нема більшої небезпеки для Росії і Славянства(?), ніж українське питання в тому виглялі, як воно тепер починає утворюватися. Розуміється ніхто не буде сьогодні таким обмеженим, щоби хвалив ту політику старої царської Росії відносно малоросійщини, котра була найдурнішою політикою, яку людина може собі уявити. Замісць того, щоби вона дала волю малоросам, щоби вони мали свою літературу, своє мистецтво, що цілком їм вистарчило би, бо в інших відношеннях вони цілковито звязані з Росією, замісць цього проявилися всякі утиски. Сьогоднішнє українство є чимсь іншим. Сьогоднішнє українство є особливою дитиною. Має багато батьків і між ними, як мені признався пан Дмовський, є поляки(?), які в цей спосіб хотіли віддячитися Росії за порожнечу з передвоєнних часів. Між батьками були також німці. Нині ми вже ліквідуємо російську акцію (допомога еміграції — Б. Ш.), але український університет істнує і далі. І маємо докази, що дух ненависти до Росії культивується в школах, які утримуються на гроші наших податників. Школи ці в переважаючій більшости славянського духа і не хотять, аби перед нами виринуло ще одно страшне славянське питання, тобто українське. Цього можуть бажати німці, цього можуть бажати поляки, цього нарешті можливо бажають англійці, але свідком Бог, що цього не можемо і не сміємо бажати ми. Чи з нас не досить тих роздорів? Чи не досить пошматоване те наше тіло славянське? Чому у нас малороси не виховуються в славянських почуваннях? Це славянське почуття не може полягати на ненависти до Росії, як це роблять вони. Не дивуйтесь тому, що все це нас не може задовольняти, що не можемо ствердити, ніби в тому (натяк на політику Масарика-Бенеша — Б. Ш.) добачуємо правдиву словянську політику. Це все випадає так, немов би у нас певні кола боялися того, що Росія буде великою та могутньою, а ми будемо маленькими..."

І далі д-р Крамарж продовжує клопотатися, аби та Росія була велика та простора, бо від такої Росії Чехословаччина багато виграє. Як бачимо після д-ра Крамаржа правдиве славянське почуття укра-

І. КАЛИЧАК

Снятинка.

(Моїй Дорогій Матері).

Так називається одно село... Воно від Федя так далеко, що найбуйніший сивогривий не в силі зараз його туди перенести.

Тепер перед ним усе безкраї нічні тумани, а щоб їх перегнати, на це не хвилі, але довгого часу треба.

Федь хворий... Сивого коня у нього нема, однак думка його прошибає скорістю лискавки просторі тумани і хоч їх воно далеко, то вона таки лине до рідного села.

Далечінь у віддалі, а в ній жемчугами одно тільки село міниться... Снятинка!

Стільки літ його не бачив, що якби вернувся, то в ньому молоді люди Федя вже й не пізнають.

Це село — начеб соромилося. У своїм невеличкім видолинку незамітно присіло так, як і багато інших у рідному краю. Вони всі майже на один лад зліплені. Якже йому тужно за ним!

День іде за днем, а за ним інші... Федя зїдає поволи недуга і вперто робить своє. Груди в порохно розсипаються. Враз зі сумом і меланхолія його огортає та так додолу тисне, що від того він цілий міниться. Очі стають стовпом, зіниці розширяться до білого краю та вперто диваться перед себе в пустку. Нічого не каже, цілий деревіє, нікого не замічає і не знає, що кругом нього діється.

Дур голови чіпається, а за ним Федеві тяжко дати собі раду. Біля нього пусто і жалісно, як в темній з розбитою шибкою трупарні. Цілого до кости морозить.

У віддалі вже давно нічого не видко, хоча думки все наперід пруться і даремне розширюють його очі.

Якби це не так часто у нього бувало! Одначе останніми часами стали у Федя дні далеко гірші. Наново дур його голову ломить, скіпає на всі сторони та наче довбнею грубо термосить. Вічно чогось недостає, конче чогось йому треба...

Буває йому так важко, що хоче положити голову на твердий ріг стола і з усієї сили заплакати гірко. Що голова болітиме, цього не замітить і не вчує. Що з того, що твердий беріг буде втискатися щораз глибше у скіру, а на голові зробиться червона смужка! Сльози, однаково, не поплинуть, бо груди розпадаються, а плакати нема сили. — І ще більше буде в них давити, будуть корчитися, ціле нутро буде мліти, що аж ноги в колінах підкосяться...

Такі бувають хвилі. Це винна Федева божевільна думка, що вперто до села рветься. Хоч вона його стільки мучить, то все-ж таки дає йому на перепросини солодощі, по котрих він не вагається іще раз стільки терпіти.

Він нераз і недва назве нечутно рідне село. Повторює його назву замкненими очима, з провола та жалібно ловить при цім тільки йому зрозумілі, неясні звуки... Снятинка!

Перед стомлені очі присовуються живі, розкішні картини, що грою ясних барв удесятеро більше його вдоволяють, ніж Річчіоне або Порторозе!

Далеко — казкою вабляче село. Його найкраще видно з білого, битого шляху, що вибігає між поля з вулиці, із рухливого міста. Здовж річки широка долина, а за нею на межі серед поля самітня, дика груша. Недалеко від неї висунувся ріг чатинного ліска, а при сільській дорозі похилилися верхи. За ними під соломяними стріхами вилискують білі стіни. Цілі ряди.

Це тільки горішній конець, бо долішнього не видно. Зі школою та з вигоном сховався він у довгій ярузі.

...А там біля дороги хата, за нею загорода, а на горбі скриплячі ворота з низьким перелазом. За ним старі, розтріпані груші, що свої віття спирають наче перетомлені голови на почорнілі стріхи. Це його рідна хата!

Там його молодість росла
Там в мрії убиралась,
Відгуком щастя, ясних хвиль
В його житті сміялась.

Село рідне! Скільки Федевих криштальних і непорочних мрій до нього лине! Чи це весна, зима, або знову літо — до нього летить багато ясних споминів, які хіба одно божевілля розпаленими кліщами зможе вирвати з мозку й усе на віки затерти чорною плямою.

Нічого не може Федь забути, хоч літа йдуть наперід, а його думки копичуться горами та сильно морочать голову. Дорогої картини його Снятинки ніхто не в силі вирвати з його очей. І тоді ні, коли вони зовсім осліпнуть, а на їх місці буде тільки порожне більмо. В безмежній розпуці витягнуться тоді його покорчені руки і будуть рватися за тим, чого вже очі не бачать.

А коли перед його очима буде пустка ночі, то на їх місце його ухо жалібно ловитиме придавлений шум від ялиць, що повиростали кругом цвинтаря, в долині, під самими пустками. Той шум приведе сліпого Федя навмання до них своїм голосом, скаже під ними припасти на коліна і бити глибокі поклони. Від шуму тих ялиць пополотніле його лице кров полумям обійме, а цілим тілом пробіжить велика дрож, наче від електричної струї. Заніміле серце заговорить подібним неспокоєм, як і колись в його молодости. Задрожить з чорної розпуки, що і її вже ніколи не найде. Пропала! На її місце осталися високі ялиці, що наче вівтарні свічки повиростали довкола сільського цвинтаря. Вони глибоко вражали його своїм шумом і говорили до нього дивною, таємничою, тільки йому зрозумілою мовою...

А люди казали: божевільний.

*

Кров уже не товклася ковтами по Федевих висках, серце перестало підноситися до горла, але його очі дивилися завсіди боязко по верхівках ялиць, що гойдалися своїм шумом на всі сторони. Той могильний їх шум остався на віки Федеві, хоч його очі вже давно не бачать рідного села. Він надихався того шуму повними пригорщами за молоду, його уха повні того шуму до нині, у них він задеревів і закамянів.

Сліпі очі, потахла свідомість, не будуть уже ніколи нічого бачити. Одначе шум ялиць, цвинтар і рідна його хата в Снятинці пригадуються йому навіть у хвилі його скону.

Берно, 13. III. 1927.

Свята 1. листопада.

Кульчиці біля Самбора.

Листопадове свято відбулося у нас 6. ц. м. Поминальне Богослуження відправило двох священиків при поставленій в церкві могилі. Почесну сторожу тримало 8 Соколів. Пополудні зійшлися селяни до читальні, де бувші У. С. С. пригадали всім споминами власних переживань вагу 10-их роковин 1. листопада 1918. Свято залишило по собі незатерте вражіння.

По широкому світі.

„Дейлі Мейль" подає інформації з Риму, що туди щоденно йдуть сотні пакетів з харчами в СРСР.

Данціґ рішатиме 9-го грудня плебісцитом, чи треба змінити конституцію чи ні.

Спол. Держави пішлють на репараційну конференцію свого обсерватора і заявлять, що не годяться, щоби її вязати зі справою довгів.

Англ. парл. приняв внесення уряду, щоби призначити ще 10 міл. фунт. на допомогу безробітним.

Іінці будуть мати тоді, коли і далі коритимуться великодержавній експанзії інших славянських народів, коли і далі без опротиву терпітимуть асиміляторські експерименти своїх дужчих сусідів. На це ми рішучо можемо сказати, що такій канібальській славянській політиці ніколи потурати не будемо і з нею, як найгостріше будемо боротися, без огляду на те, чи це комусь подобається чи не подобається. В родині славянських народів хочемо бути рівними, а не якимось пасинками, славянами другої категорії, які мають право не на щось більше, як лише на культурну автономію. Ціну тієї автономії ми добре знаємо, коли з нашою мовою, з нашою культурою рахуються, як з якимсь провансальством, яке мусить коритися перед великою, могутньою культурою інших славянських народів. Що мають з такої автономії наші закарпатські земляки? Чи мають хоч одну правдиву українську школу, чи їм можна свобідно приєднуватися до загальної української культури? Чиж таке культурне свято, як відкриття народнього дому Т-ва „Просвіта" в Ужгороді, що згромадило тисячі наших братів зі всіх кінців і проходило в дусі льояльности до чехословацької держави, не було збойкотоване якраз „правдивими" славянами а la Крамарж? А що діється з нашим шкільництвом у Польщі, де нібито й територіяльна автономія забезпечена нам міжнар. зобовязаннями! Все це і багато іншого доводить нам, що свою культуру ми зможемо розвивати лише власними силами і незалежно від нікого. До російського народу ми не маємо ненависти, але до тих російських і русофільських політиків типу д-ра Крамаржа, які й досі українське питання вважають видумкою німців, а наш нарід за пасинка славянської родини, ми справді великої любови почувати не можемо. Д-р Крамарж трохи заспав, бож смішно тепер дебатувати, що 40 міл. нарід, культурно старший ніж росіяни, може нині погодитися на культурну автономію й економічний та всілякий інший визиск, коли його право на власне життя находить собі признання в цілому світі і навіть у деяких споміж росіян.

Борис Шілінг.

Перед виборами в Румунії.

Кандидати українських партій.

Недалекий речинець виборів до камери (парляменту) й сенату розворушив усі політичні партії в Румунії. Не лишилися, розуміється, позаду й українські політичні угрупування, яких провідники ведуть у справі поділу мандатів переговори головно с націонал-царaністичною партією, що, як відомо, має керму уряду в своїх руках. Ці переговори довели вже частинно до деякого порозуміння.

Так **націонал-цараністична партія** назначила на своїм конґресі таких кандидатів до камери в **черновецькому повіті:** 1. СавчукСавяну (румун), 2. Кость Кравалія (українець). 3. Іспоєскул-Ґрекул (румун), 4. місце для жида. 5. Григорій Андріящук (українець), 6. Якобан (румун). До сенату: 1. Гуменюк Гора (українець), 2. Алеку Поповіч (румун). — В **сторожинецькому повіті** поставлені до камери: 1. Савчук-Савяну, 2. д-р Русу, 3. Нікітовіч. Проти того запротестувала українська секція нац.-цараністичної партії, але її зігноровано. Тому українці відкликалися до міністра Савчука-Савяну. Нац.-цараністичні українці домагаються в сторожинецькім повіті двох мандатів до камери, а одного до сенату.

Українська Національна Партія зажадала на авдієнції у мін. Савчука-Савяну двох мандатів до камери й одного до сенату, беручи під увагу українські мандати в нац.-цараністичній партії, і поставила таких кандидатів: до сенату д-ра Волод. Залозецького, до камери д-ра Кирилова і д-ра І. Стрийського. Мін. Савчук-Савяну погодився тільки на один сенатський мандат, який дістане голова партії д-р Залозецький. Екзекутива української Нац. Партії мусіла на це згодитися, бо всі партії нац. меншостей зробили пакт із правительством, а самостійна українська лista малаб хіба тільки моральний ефект, але з огляду на крайно несправедливий ром. виборчий закон не малаб жадних виглядів на успіх.

Соціял-демократи (всіх народностей) ведуть теж переговори з представниками уряду. Нац.-цараністична партія приймає соц.-демократам 7 мандатів, одначе вони тим не вдоволяються і домагаються 15 мандатів. На цьому пункті мабуть не прийде між ними до згоди і соц.-демократи підуть до виборів з окремою лістою або злучаться з іншими опозиційними партіями. Які українці будуть кандидатами від соц.-демократичної партії, ще не знати.

Характеристична річ, що **українське населення Бесарабії**, хоч воно далеко численніше, як на Буковині, не проявляє ніякої активности навіть перед цими виборами.

Зиесення цензури і частинно стану облоги.

Регенція після конференції з прем. Маніу відписала декрет про зниесення військових постанов для цензури і стану облоги. Перша стаття цього декрету каже про зниесення цензури над усіми публікаціями в краю. Стан облоги зноситься скрізь, де він був запроваджений якимсь попереднім декретом, з винятком 10- до 15-кільометрової прифронтової полоси. Більші міста не підпадають під цю постанову, для них зниесений рівнож стан облоги. В цих містах преса не буде підлягати цензурі, публичні зібрання дозволятимуть цивільні уряди, а військове судівництво буде лиш тем встрявати, де ходитиме про злочини проти безпеки держави й династії. На підставі закону з 1864 р. військові судові власти покінчать процеси, які в них почалися.

Польська нота до Чехословаччини.

Польський уряд домагається ліквідації українських організацій на території Чехословаччини.

Вчорашній варшавський „Експрес Поранни" повідомляє, що дня 22. жовтня вручив польський посол у Празі д-р Ґжибовскі чехословацькому міністрові закордонних справ Бенешові ноту, в якій стверджено, що „на території чехословацької республики розвивають діяльність численні українські організації, які мають заледцидовано протипольські тенденції. Розвивають вони дуже живу діяльність, при чім, як то виявив недавний атентат на польського консуля в Празі д-ра Любачевського, перейшли вони навіть до терористичної акції. Далі нота вказує, що українські еміґранти в Чехословаччині удержують таємні але дуже розгалужені звязки з українським населенням у Сх. Галичині, підбурюючи його проти польської держави. З уваги на те нота польського уряду домагається негайної ліквідації кількох українських організацій у Чехословаччині, а саме: „Ліґи українських націоналістів", „Української Військової Організації", „Організації націоналістичної молоді" та організації під назвою „Військовий Союз". Крім того домагається нота закриття виданого в Празі українського журналу „Розбудова Нації" та видалення з границь Чехословаччини цілого ряду українських діячів.

У розмові з міністром д-ром Бенешом мав вказати польський посол Ґжибовскі на те, що в Празі видається потаємно бойовий український часопис „Сурма", і що з Праги цей часопис висилають при допомозі курієрів до Сх. Галичини, а крім того при допомозі чехословацької почти до численних адресатів у багатьох місцевостях у Чехословаччині та в Берліні. Нота мае бути підкріплена численними арґументами, з яких, як твердить „Експ. Поранни", виходить, що українські еміґранти, замешкалі на території Чехословаччини, напрямлені в Польщу, загрожують праву вживання і розвивають комуністичну діяльність в Польщі.

Тойже орган подає, що безпосередньо перед врученням цеї ноти д-рові Бенешові явилася у того останнього делеґація українських еміґрантів з табору Петлюри, яка заявила, що солідаризується зі змістом і домаганнями польської ноти.

Після львівських подій.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ.

Підгаєччина.

Хвиля арештів з приводу 1. листопада та десятиліття істнування польської держави не оминула й нас. Особисту ревізію переведено в пп. Івана Данькова й Федевся Яворського. Арештовано студ. прав п. Евгена Сену з Підгаєць і ревізника п. Василя Колодницького з Сільця біля Підгаєць, яких відставлено до арештів в Бережанах. При ревізії у п. Василя Колодницького найдено примірник „Сурми", на оцл якої він списав, що її йому хтось підкинув... На припоручення слідчого судді переведено дня 18. XI. п. р. ревізії у 24 селян в Сільці. Ревізію переводили постерунковi, стягнені о рівних постерунків; шукали „ріем тресыні пшеціпаньствовей, доводув контрного з органіцаціямі пшецівпаньствовемі либ брові", бо, мовляв, Василь Колодницький „організовал в лєце і єсєні 1928 в Сєлцу ал Подгайце збройне повстане, змєжайонце до одерваня всходніх восудзтв од цалості пайсоєу пайьства, враз до спровадзеня або повєнкшеня небезпечейства для пайьства з внутш ораз бунту і войни домовей внутш!" При ревізії забрано в одного громадянина дуже „небезпечну" річ, а саме календар „Просвіти" з 1920 року з мапою України... Розуміється, що ціла історія про повстання — це видумка. Врештою нічого більше не найдено. Громадянин.

Станиславівщина.

Дня 9. п. м. переведено ревізію в абсольвента фільософії Івана Гурика, голови секції українського Студ. Союзу в Станиславові. Шукали за нелегальною літературою і зброєю. Ревізія тягнулася цілих 5 годин, при чому забрано печатку секції, яка правно істнує, касові книги, виписки, навіть театральні книжки і т. п. Крім того забрано рівні наукові підручники, сільсько-господарські книжки, збірки поезій, а навіть діточий часопис „Наш Приятель". — Дня 10. п. м. була ревізія в селянина Івашева Дьмитра в Угринові Подільнім біля Станиславова.

Надвірнянщина.

В Ляхові біля Яремча перевела місцева поліція дня 9. п. м. ревізію в Михайла Павлюка, Дмитра Довбника, Василя Купчака і в чит. „Просвіти". Нічого не знайдено.

Коломийщина.

Дня 8. п. м. в 4. год. рано перевела поліція ревізію у громадянина Волод-

мкра Фрощвел, інструктора П. С. К. у Косові. Відтак відбулася ревізія в самому Повіт. Союзі Кооператив. Одночасно майже переведено ревізію в косівській „Бесіді“. Поліція приходила й до „Гуцульського Мистецтва“, але відійшла з нічим і ревізії не переводила. Була ще ревізія у п. Мих. Горбового і в „Союзі Промисловців Гуцульщини“. — Численні ревізії переведено і по селах, м. ін. в Соколівці, Шеворах, Рожнові і т. д.

Долинщина.

В дні 9. п. м. відбулася ревізія в учительки Палічкової Катерини в Якубові. Ревізія тягнулася 2 години. Забрали в неї таку „небезпечну“ книжечку, як „Коментарі до програми Української Партії Нац. Роботи“. Крім того була ревізія у сел. Дмитра Дужика. Як учительку, так і його питали за револьвером і книжками. Не знайдено нічого.

Синівщина.

Дня 20. XI. перевела сянівська поліція ревізію у п. Кіцюка Юрка, люстратора кооператив при „Нар. Торговлі“ в Сяноці. При ревізії шукали: „Шукали зброї у сіна“. В тій цілі переглянули приватну кореспонденцію, заглядали за образи і взагалі перетрясли ціле помешкання. Ревізія тревала більш як годину, одначе не дала ніякого вислiду.

Новий політичний процес.

Розправа проти Плятона Полотнюка й Івана Сенева.

В пятницю 23. ц. м. в год. 9.30 рано продовжується переслухування свідків. Саля виповнена по береги. Зацікавлення процесом більше помітне, як у вівторок.

Зізнання свідків.

Св. **Йосиф Будний**, поліц. агент, незаприсяжений оповідає, як арештував обв. Полотнюка.

Св. **Іван Кушлик**, поліц. агент, незаприсяжений. Зізнає, як і його попередник.

Св. **Григорій Салевич**, гр.-кат., 21 літ, студ. філ., незаприсяжений (бо є арештований і сидить у Станиславові). На питання оборонця д-ра Шухевича, під яким замітом арештовано свідка, відповідає, що за кольпортажу „Сурми“ (знайдено при його арештуванні 70 прим.). На питання предсідника відповідає, що Полотнюка стрінув в Акад. Домі і його правдоподібно припровадив до помешкання при вул. Пелчинів ч. 16. Полотнюк мешкає 7—8 днів, але тільки хвилево. Збирав „помилі“ для товаришів і вчився до матури. Критичного дня прийшов останній або Степаняк або Полотнюк. В кожнім разі Пол. положився розібраний ще перед ним і його братом до ліжка. Брат його ще вчився, а Полотнюк лежав уже в ліжку. По стрілах свідок пробудився, але не бачив, чи хто втікав з помешкання. Як засвічено світло, здається, Полотнюк іще був у кімнаті. Не пригадує собі, чи Полотнюк цього вечері кудись взагалі виходив. На питання прок. Гіртлера каже, що не пригадує собі, який час минув від останнього стрілу до часу засвічення світла.

Св. **Михайло Степаняк**, літ 23, студ. прав, гр.-кат., мешкає у Львові, ніразу незаприсяжений, що Полотнюка стрінув в Акад. Домі. В часі розмови з ним довідався, що він не має помешкання і тому сам запропонував Полотнюкові переспати на помешканні в їх помешканні. Гук позичив йому матраців і Полотнюк хвилево там замешкав. На питання прок. Гіртлера, чи міг приняти сам Полотнюка, відповідає: Так. Господаря не було — за помешкання ніхто зі студентів не платив, а помешкання винаймив ці. Залишений студентові Гуменюкові. Гук спровадився також хвилево, але проте мешкав цілий місяць, а навіть позволив спати на своїм ліжку знакомому священикові. Гук говорив свідкові й іншим, що вже з його обличчя люди думають, що він злодій або агент поліції. Казав, що старається дістати посаду в магістраті. Критичного дня свідок вернув вечером до хати і застав уже Полотнюка. Полотнюк вийшов на кілька мінут, але певно вернув перед 10 год. до хати. Спав разом зі свідком на ліжку Гуменюка. На відгук стрілів св. пробудився і чув, як хтось трісвув дверми, але нікого вже не бачив. Охолонувши зі страху, по якімсь часі засвітив світло і побачив, як ранений Гук кидався на ліжку. Вибіг на двір і телефонічно завізвав ратункову станію, а Салевич побіг на поліцію. На питання предсідника каже, що в першій хвилині не звернув уваги на присутніх і тому не знає, чи Полотнюк був у кімнаті. Його неприсутність запримітив, як уже вернувся від телефону. Не знає також, чи хто закручував закрутку. На питання оборонця д-ра Шухевича оповідає, що з пивниці дуже легко можна дістатися до мешкання через двері, які уміщені долемо (прямово). За цими дверми мали льокатори поскладані дрова, отже щодня ходили до пивниці. На дальше питання оборонця, чи і коли св. завважав сліди паприки на підлозі, каже, що по приході поліції. (Тут приходить до гострої перепалки між предсідником і оборонцем д-ром Шухевичем). Один ключ від дверей був зломаний і лежав у шуфляді з другим цілим. По переведенні слідства поліція цей цілий ключ забрала. На питання д-ра Старосольського відповідає, що спав з Полотнюком головами один в одну сторону, а другий в другу. — При дальшім ставленні питань оборонцем д-ром Старосольським приходить до сутички вже між ним і предсідником. Предс. ухилив одно питання оборонця.

Св. **Ярослав Карпинець**, студ. політ., гр.-кат., мешкає у Львові, заприсяжений. Зізнає, що в критичнім дні розмовляв з Полотнюком пополудні, по виході з бібліотеки. Говорили собі на приватні теми. Перед арештуванням Полотнюка свідок стрічав його часто на політехніці. Полотнюка ще знає з гімназії.

Свід. **Марія Кульчицька, замужна**, літ 30, гр.-кат., заприсяжена. Зізнає, що в неї мешкав Полотнюк в лютім і березні 1928 р. На прохання самого Полотнюка св. не хотіла його приняти на помешкання, бо не знала його. І лише за вставленням М. Палажій, що це бідний студент, який учиться до матури, свідок приняла Полотнюка. І. Сенев ніколи не приходив просити за обв. Полотнюком до неї. На питання обор. д-ра Старос., каже, що обв. Полотнюк учився цілими днями. Не зголошувала його тому, що лежала хора і думала, що обв. Полотнюк скоро випровадиться, як він сам про це згадував.

Св. **Марія Антоняк**, літ 18, гр.-кат., семинаристка, заприсяжена. Зізнає, що обв. Полотнюк позичав у неї книжки, щоби вчитися до матури, м. ін. підручник польської літератури й інші, яких собі не пригадує.

Відчитування актів.

Після переслухання тих свідків відчитано акти поліційні, письмоні зізнання Кульчицького, протокол судово-лікарської комісії і протокол секції тіла Гука. По 20-мінутовій перерві відчитано статтю ої „Сурми“, органу УВО, в якій УВО виразно підчеркує, що видала присуд убийства денунціятора Гука.

Відтак оборонець д-р Шухевич поставив цілу низку внесків, яким спротивився прок. Гіртлер. Трибунал по нараді ці внески відкинув як „неістотні“ і далі розправи другорядні.

Питання до лави присяглих.

При кінці предсідник поставив чотири питання суддям присяглим такого змісту:

Чи винен обв. П. Полотнюк, 1) що протягом 1927 і з початком 1928 р. у Львові та інших місцевостях як активний член УВО працював над відірванням західно-українських земель від Польщі?; 2) що в дні 20. листопада 1927 р. у Львові при співучасти інших злочинців з доручення УВО віддав у підступний спосіб кілька стрілів до сплячого Гука і причинився в цей спосіб до смерти Гука?

Чи винен обв. І. Сенів, 3) що знаючи про злочинну діяльність обв. П. Полотнюка, не доніс про нього властям (поліції)?; 4) що, переховуючи обв. П. Полотнюка, утруднював поліції його відкриття?

Прокуратор поставив ще два питання від себе. Друге питання опрокинув обор. д-р Шухевич як неправдиве, а трибунал по нараді відкинув внесення оборонця, щоб перечеркнути це питання і стягнув оба питання в одно: 5) Чи винен обв. П. Полотнюк, що в ночі з 19. на 20. листопада свідомо (навмисне) не закрутив закрутки від дверей, котрими увійшли свобідно злочинці, з якими він співділав і причинився до смерти Гука?

На тому пятничну розправу покінчено. Завтра говоритиме прокуратор і оба оборонці, а потім прис. судді підуть на нараду. Присуд сподіваний коло 2 год. попол.

„Просвіта“ — це одинокий найкращий вартовий українського духа. Вона одинока виведе нас усіх на шлях кращої долі — на сонячний шлях.

Ріжні вісти.

СОЙМ.

Під кінець засідання сойму 23. листопада пос. Писецький (ББ) зголосив внесення, щоби проект закона, що змінює приписи в справі увласнень б. чиншівників і арендаторів у сх. воєвідствах, тому, що зголошено поправки, відіслати назад до комісії для розглянення. В голосуванні за тим внесенням заявився лише ББ., тому воно впало. Посли ББ гремільно вийшли зі салі. Опісля премієр відчитав урядові поправки, щоби на місце слів „національні або релігійні обмеження“ помістити слова „обмеження звернені проти поляків“. Представники клюбів нац. меншин, заявили, що за уряд. поправкою не будуть голосувати, також справоздавець комісії пос. Квапіньский (ППС) заявився проти поправок. Марш. Дашиньский відложив голосування на кінець засідання.

(Дискусія, яка виявлялася над розглянення новелі до закону про надання на власність землі на окраїнах довгорічним державцям, має свою історію. Новеля постановляла зараховувати до довголітніх державців тих, котрі на окраїнах за царських часів з огляду на обмеження мусіли набувати земельні посілости під чужим іменем. Отже проект новелі, який касує ці нац. обмеження говорив первісно лише про поляків.)

БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ.

Соймова бюджетова комісія зачала 23. листопада дискусію над бюджетом міністерства внутрішніх справ. Справоздавець пос. Полякевич зазначив, що доходи міністерства вн. справ, преліміновані на 16,700.000 зол., а видатки звичайні та надзвичайні на 233 міл. зол.

АНГЛ. КОРОЛЬ ХОРИЙ.

В звязи з дуже поважним станом здоровля англ. короля Юрія, кн. Валії, який подорожував по сх. Африці, візвали телеграфічно до хорого батька. Виявилося, що запалення легенів короля поширюється.

ЗЕМЛЕТРУС У РОМУНІЇ.

23. листопада відчули в Букарешті сильний землетрус. Землетрусові товаришив підземний гук.

СТАН ОБЛОГИ В БОЛГАРІЇ?

Болгарська рада мін. займалася діяльністю македонського комітету. Постановили з огляду на терор цеї організації примінювати найгостріші засоби. Можливо, що проголосять стан облоги.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Krajowy wyrób.

Читаю і чую, де не загляну, куди не поступлюсь:

„Kupuj tylko wyroby krajowe!“ Читаю чую і розумію. Адже держава, яка не має власного промислу, не може довго проминати на божім світі, хочби вона побила не тільки збунтованих хавів, але й орди самого Джінгісхана.

Тому то останніми часами такий „рецепт“ у цілій Польщі: „Zanim kupisz cokolwiek, oglądnij wyroby krajowe!“

Я посвятив одно пополудне і пішов оглядати.

Крамниця канцелярійного приладдя...

На горі велика таблиця „Zanim kupisz...“ а під нею: „Hardmuth et Co“, „Penkala“, „Koh-i-noor“, „Pelikan-Tinte“, „prawdziwy amerykański“ Wattermann“ і т. п.

Га! — думаю собі — може під тим оглядом краєвий промисл ще дуже недорозвинений. Піду по інших крамницях.

Крамниця з порцеляною...

На горі великий напис: „Zanim kupisz...“ а під сподом трохи менші написи: „Zagraniczna porcelana“, „Wiedeński wyrób...“ Прага, Відень, Венеція, Берлін і в самім куточку... Папихів.

Може — думаю — і тут ще воно не зовсім наладжене. Піду ще інде.

„Гаврило Моцний“ — найбільший склад одінь, взуття і приладдя до толєти...

Знову афіш „Zanim kupisz...“ Тут нарешті зможу виконати другу половину патріотичного завдання: „...Oglądnij wyroby krajowe!“

Оглядаю:

Черевики „Bally“ зі Швайцарії, кешти Popper'a, Бог зна звідки, бритви „Solingen“, жілетки з Америки, а сукна оригінальні англійські. Деж краєві вироби?!

Блудить моє краєве око, пищить краєвий патріотизм. Нарешті вишукав: У кутку якась непоказна шапочка і на ній напис: „Wyrób krajowy“!“

Йду до середини і, тримаючись засади всіх галицьких копнаціоналів, говорю по польськи:

— Proszę mi dać tą czapeczkę „krajowego wyrobu!“

Послужник подивився на мене спершу як на диковину, а потім — оглянувши мій плащ — сумно усміхнувся.

— Ja rozumiem... Pan chciałby coś bardzo taniego. Ale to się panu tylko tak zdaje. Ta czapeczka, to jest ostatnie dranście! Za parę tygodni szmata z niej będzie. Ja radzę panu wziąć angielski towar. Prawda, trochu drożej, ale to jest coś!...

— W takim razie poco pan wywiesił ten afisz „Zanim kupisz“...?!

— Dziwne, że pan nie rozumi. Dla popierania przemysłu krajowego... Bo, o ile my...

Тут почав мене переконувати, що значить краєвий промисл для держави, для нації, для купця і кожного громадянина. Але я вже не дослухав до кінця, бо побачив на вулиці щось цікавішого.

Саме біля крамниці спинилось авто, обвішане великими афішами „Zanim kupisz“, а якийсь панок виголошував ще кращу апольогію в обороні краєвого промислу.

Галантіон Чіпка

Добро „Просвіти“ — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

На допомогу політичним вязням.

По відомих львівських подіях опинилися під досятки української академічної молоді поза тюремними кратами. Важке тюремне життя і тюремний харч можуть поважно надшарпати неодин молодий організм та підірвати не одному учасникові цього лихоліття здоровля на ціле життя. Тому обовязком української громади подбати про те, щоби наші молоді політичні вязні дістали зпоза тюрми все те, що необхідне для збереження їх здоровля і піддержки їхніх моральних настроїв.

У Львові істнує Комітет Допомоги Політичним Вязням, але він не розпоряджає ні відповідними фондами ні матеріальними засобами, які міг би зужити на допомогу такому поважному числу арештованих. Досі робив він усе, що міг, при допомозі тих засобів, які зібрав серед львівських громадян. Та цього за мало. Цілий наш край і вся українська громада мусить відруховo зареагувати на недолю наших молодих вязнів та зложити негайно поважний фонд на допомогу тим нещасним. Для наших вязнів треба харчів, теплого одіння і постелі та книжок. Усім тим заосмотрить їх Комітет Допомоги Політичним Вязням, якщо його працю в тому напрямі підтримає ціле українське громадянство грошевими жертвами. А що воно це зробить, в це нині ніхто не сумнівається. Грошові датки треба слати до Т-ва „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20. з виразним зазначенням: на Фонд Допомоги Політичним Вязням.

НОВИНКИ

— **Зайняття „Неділі".** Редакція ілюстрованого тижневика „Неділя" просить нас повідомити читачів „Неділі", що 13-те її число зайняло львівське староство гродське. Тому то цього числа рекламувати не треба. Чергове 14-те число „Неділі" вийде з друку у вівторок в подвійному обемі.

— **Воєводи матимуть право видавати пільгові пашпорти.** „Монітор Польскі" з 23. листопада помістив розпорядок мін. вн. справ Складковського, на основі якого признається низку упрявнень при видаванні пільгових пашпортів. У будуччині пільгові пашпорти в наукових і суспільних цілях, на міжнародні збори, зїзди, спортові змагання видаватимуть безплатно на основі рішення воєводів. Воєводи могтимуть теж видавати безплатно пашпорти у виїмкових випадках на власну руку, хоч петент не могтиме сповнити всіх законних постанов. Воєводи рішатимуть також при видаванні кількаразових пашпортів.

— **Львівська хроніка.** 10-літній Шмуль Плоцкер, замарстинівський громадянин, так захопився цирком, що дістав від мами дозвіл спробувати свого таланту під орудою мандрівного акробата Ценжара. Коли дістав від нього 6 зол. за перший виступ, чкурнув з цими грішми до цирку в Перемишлі і аж поліція його віднайшла. Ось і єдиний дещо ріжний факт від пересічної „сенсаційної" хроніки львівського життя, що складається з крадіжей і вломів, автомобілевих катастроф, самовбийств і діяльности ріжного рода хитрунів, що хотять жити легким і чужим коштом.

— **Бандитизм.** У Мостах Великих невідомі злочинці вбили сокирою в лісі Ст. Савицького, а в хаті його маму Еву. — У селі Футом (Ряшів) бандит ограбивши госп. Ржепсу, застрілив його, коли цей злогонив його. — У Гапчарах біля Львова бандити ограбили господаря Городецького з 44 зол. і наказали йому мовчати під загрозою помсти.

— **Катастрофи й нещастя.** На лінії Прага-Знойно при зударі двох поїздів згинуло 3 особи; 30 ранених. — У Ліоні (Франція) та околиці пошесть тифу. — У Страсбургу кільканадцять робітників небезпечно попарених плинною сталею. — На військовім летунськім майдані в Мітчель (Півн. Америка) пожежа знищила літаки на мільон дол.

— **Україніка.** У „Прагер Прессе" в ч. 324 находимо у відділі „Література" таку замітку про збірку оповідань М. Рудницького „Нагоди й пригоди": „Девять любовних історій" так охрестив свою першу збірку оповідань львівський літературний критик Михайло Рудницький, переразивши нами свою майже 10-літню працю читання та оцінювання чужих літературних творів. Ці любовні історії проходять у Бережанах, Львові, Києві та Парижі, а їх героями є українці, здебільша студенти за інтелігенти. У протилежности до освяченої традиції української оповідаючої літератури, що під белетристичним плащем пробує перепачкувати національні, соціяльні і інші „високі" ідеї, Рудницький поставив собі єдиною метою — розважити читача дотепно, не вражаючи його почування доброго смаку. Незалежно від форми, яка могла би бути більше зазякою, ці любовні історії полишають свіже та сильне враження; їхня акція, здається, в більшости випадків заподичена з дійсного життя; гостро зарисовані дієві особи виступають виразно на добре змальованім тлі, а кольори своєрідного середовища ніде незамазані. Замість твору „жапельника-майстра", якого можна було сподіватись від критика літератури, Рудницький дає нам зразки повновартної новелістики, які могли би появитись і в іншім літературнім середовищі".

— **Германн Судерман** — один з найпопулярніших німецьких письменників старшого покоління помер у 72 р. життя, в берлінській санаторії, на запалення легенів. Він був сином сільського арендатора в околиці Мемеля, а його родина має голяндську кров. Почав він свою життєву карієру з аптикарського практиканта, студіюючи в університеті в Кенігсбергу. Та швидко перейшов до публіцистики і був редактором „Райхсблятy", де почав поміщувати свої перші оповідання. Його перша книжка вийшла в 1887. п. з. „Оповідання в сутінках". За нею повісти „Кума Журба" (є український переклад О. Маковея, друкований ще перед війною у фейлетонах львівської „Народної Часописи") і „Брати та сестри". Перша повість мала такий-же великий успіх як і перша драма „Честь". Судерман здобув собі славу та майно головно своїми песами „Бій метеликів", „Морітурі", „Огні Іванової ночі", „Щастя в куточку", „Камінь на камені", „Кінець Содоми", „Добра слава", „Вище життя", „Батьківщина", „Закліттаний човен", „Посвячений памятник". Крім цього чималий успіх мали його повісти „Котяча кладка", „Було це...", „Висока пісня", „Безглуздий професор", „Жінка Стефана Тромгольта" і остання (нелегка до перекладу) „Пурцельхен". Літературній вартости праці Судермана присвятимо окремий фейлетон.

— **Ріжні вістки.** Виставка фашизму, організована з нагоди 10-ліття заснования партії, буде перенесена на розпорядок Муссолінія з Міляна в Рим. Її відчинять 29. березня 1929 р. — „Вельт ам Монтаг" потверджує звістку, що син Вільгельма Айтель-Фрідріх оженився з багатою американкою, вдовою оперового артиста Шварца. — У Лягоре помер один із чільних провідників індуського націоналізму Ляля-Ляжентат-Рай. — Донька Шаляпіна вийшла в Парижі замуж за хеміка Данила Ґардінера. Шаляпін приїхав спеціяльно на весілля з Льондону. — У Берліні, в цирку Буша приготовляють видовище з життя Распутіна; його доньку гратиме його власна донька. — Життя в Парижі подорожало за місяць на 4 пункти, а в відношенні до 1914 року як 548 до 100. На провінції: у Марсейлі, Діжоні та Бордо ще дорожче. — Етна припинила свій вибух; на полях у промірі кількох кільометрів від вулькану осідає чорний попіл, що паде ще з густих клубів диму.

— **Рекорди.** У римськім сенаті виринуло питання про памятки Наполеона на острові Ельби, а такої нагоди: віля Сан-Мартіно, де колись жив імператор, перемінена її теперішним власником на обору. — У Празі оснували товариство, якого членами є люди, що називаються „Новак". Помимо є іх 11.680 разом з чужинцями, а кищо є їх [illegible] головою цієї „родинної" організації є проф. техніки у Празі. — Якийсь робітник у Берліні повісився з розпуки, що його жінка обстригла собі волосся. — Згідно з японським народнім пересвідченням найкраще женитись напротязі 6 тижнів, що йдуть після коронації мікада; в останніх двох тижнях число подруж подвоїлось у порівнанні з нормальною цифрою. — Франц. летун Лемоаген падаючи з висоти 9200 метрів, зумів на 1500 м. від землі заволодіти літаком і спокійно зїхати. — Прокуратором при ленінградськім суді призначили жінку І. С. Глебову, що була в політичнім уряді червоної армії і не має ніяких правничих студій.

— **Вбивство священика-фашиста.** У Нансі вбили потайки абата Чезаре Каравадоссі. Коли служив він на агує трьох [illegible]. Коли служниця прибігла до кімнати, Каравадоссі лежав мертвим, а вбивника не було. Каравадоссі піддержував звязки з фашистівською організацією, розгалуженою у Франції. Кілька місяців тому невідома рука назначила його двері чорним хрестом. Священик не хотів узяти на увагу цю осторогу. Він є 72-ою жертвою ворогів фашизму у Франції. У вбивстві підозрівають Анджела Бартольомео, якого арештували.

— **Енріко Чеккетті.** Це імя небагато каже в нас, де не було досі великого театру з великим балетом і не було покоління танечниць, що вчаться цього нелегкого і дорогого мистецтва. Зате його знали бувші громадяни російської держави і ті всі чужинці, що закохлювалися мистецтвом петербурських балетів. Чеккетті був одним з учителів балету Дягілева. Тепер він помер у міланській „Ла Скаля", підчас лекції у балетній школі, де колись дебютував. Мав він 78 літ; уродився в роздягальні балетної школи у Римі, з родичів танцюристів. Пізніше ввійшов у склад петербурського балету із ним обїхав увесь світ як один з його вчителів.

— **Жертва перегонів.** В 2-ій год. ночі зустріли париські поліціяи на вулиці Монж старшого добродія, що подобав більше на божевільного, як на пяного. Він ішов серединою вулиці і повторяв до себе невпинно: „300 франків на перший заїзд, 200 на другий". Ствердили, що він називається Станіслав Фузінські і програв на перегонах усе, до останнього сантіма, а після цього зійшов з глузду.

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 24-го, г. 3. попол. „Дзяди".

Субота 24-го, г. 7·30 веч. „Мадам Батерфляй" зі Заморською.

Неділя 25-го, г. 3. попол. „Церковна миш".

Неділя 25-го, г. 7·30 веч. „Таєнна дама", оперетка.

Понеділок 26-го, г. 7·30 веч. „Милосердя" (50% знижки).

Кіна.

„Аполльо": „Кохання та сльози Шопена".

„Лев": „Отрута кохання".

„Оаза": „Коли весна життя промовить".

„Палас": „Забава в кохання".

„Фатаморгана": „Рів'єра".

Жертви політичних вязнів.

Важке матеріяльне положення „Рідної Школи" побільшили недавні листопадові події.

В українських школах „Рідної Школи" у Львові повибивані вікна, понищена обстановка. Вчителі вчать у голоді й холоді, без платні уже другий місяць. Перед „Рідною Школою" стоїть надалі непевне завтра.

На заклик Головної Управи відгукнулися поодинокі особи й Товариства з датками, щоби зліквідувати фінансову кризу „Рідної Школи".

В лицюху жертв, що наспіли, є дві, що певне зворушать совість навіть найтвердших, найнедоступніших благородним поривам громадян і громадянок. Дня 19. листопада п. р. переслали на рахунок „Рідної Школи" **українські політичні вязні з Бриґідок у Львові квоту 20 зол., а українські політичні вязні Карного Заведення в Дрогобичі квоту 15 зол.**

Цей високо ідейний почин наших політичних вязнів певно заворушить громадянською совістю тих українських громадян і установ, що досі байдуже відносилися до „Рідної Школи". Незайке не буде ні одної української одиниці, ні одної української установи, яка не принесла надзвичайної жертви на ратунок „Рідної Школи". Зробіть це негайно, щоби Ваша совість була чиста, що сповнили свій обовязок!

Ви всі, що користуєтеся золотою свободою йдіть за гарним прикладом тих, що томляться в сірих тюремних мурах. По змозі найкраще зрозумійте [illegible] правду, що в рідній школі [illegible] життя!

Дописи.

ЛУЦЬК. (Жінки. — Суботники. — Церковний Комітет). П. сенаторка Кисілевська, скориставши з приїзду до Луцька на свято „Просвіти", відбула (дня 19. листопада) другу нараду з жіноцтвом у справі його організації. Повстала думка засмувати „Союз Українок". Підготовчу роботу має вести організаційний комітет з трьох пань. — У раді місцевої „Просвіти" виринула думка влаштовувати літературно-вокальні „суботники", з читанням рефератів, спогадів, власних творів і т. п. — Дня 19. листопада відбулося чергове засідання „церковного комітету", в якому взяли участь представники Волині, Холмщини й Полісся. — Організаційні збори „Сільського Господаря" відбудуться дня 2. грудня. З огляду на особливі умови місцевого життя й брак економічних організацій, які будьщо у силі дати фідії належну матеріяльну підтримку, в організаторів повстала думка про необхідність, з метою самовистарчальности, створення при фідії доходових підприємств, звязаних з її агрікультурною роботою.

Спостерігач.

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти" та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

✠ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ПЕТРО ПАНКЕВИЧ.

Життепис короткий здавалосьб на око. Помер студент IV. року медицини, літ 26. Син селянина в Рудні. Одначе померший так молодо Панкевич був уже визначним народнім робітником.

Розпад Австрії в листопаді 1918 р. застав його як 16-літнього ученика в VI-ій гімн. клясі у Львові. Взяв кріс у руки і пішов враз з іншими на війну. Воював у Львові, а потім на відтинку Зимна Вода-Рудно. Певно не знав добре ні муштри ні кріса, але сповнити свій обовязок треба було. Відтак полон і 8-місячна неволя в Домбю. По повороті з Домбя кінчить гімназію та хоче бути лікарем. Грудна недуга. Нічого дивного. Приходилося щоденно їхати з Рудна залізницею до школи до Львова, а потім вечером вертати додому і вчитись. І скосила його смерть в 26-ім році життя.

В нинішніх часах серед студентства — це була людина просто незвичайна. Це студент, так сказатиб, старої дати, який був переконаний, що кожну вільну хвилю треба віддати праці в організації народу. Його рідне село нині чи не найкраще зорганізоване з усіх сіл львівського повіту. Село з мішаним населенням, українці навіть у меншости. Але він ще молодий студент закладає в 1925 р. „Луг", де вибирають його заст. голови, а потім головою. Хто з львовян, які бували на Лугових Святах у Львові, не пригадує собі найкраще здисциплінованого „Луга"! От тоді пригадає собі і строгого команданта цього „Луга", Петра Панкевича. Сміло можна сказати, що „Луг" у Рудні — це був найкраще здисциплінований і ведений „Луг" у краю. Це була перша чета Луговиків у краю, яку всі інші „Луги" хотіли наслідувати і наслідували.

На Луговім Зїзді 8. грудня 1926 р. Зїзд вибирає його як голову найкращого „Луга" до Лугової Централі [illegible] Комітету Центральної Ради Лугів. У Луговій Централі був він скарбником. І рідкий серед нинішньої нашої молоді. Коли нині у Львові живе певно більше як 1000 українських студентів, яких при вінкій щоденній, твердій національній роботі не видно, то Панкевич, їдучи щодня потягом до Львова, а вечером або і в ночі вертаючи назад до Рудна, все ж таки знаходив час, щоби сповняти якнайсовісніше наложений на нього обовязок скарбника Лугової Централі, а крім цього на кожний поклик їхати на лугові курси в краю і там учити лугових та пожарничих вправ. Як далеко ця людина відбігала від загалу студентства!

Поза Луговою Організацією працював він теж у виділі „Медичної Громади", був теж душею всіх українських товариств у своїму рідному селі, був провідником у своїм селі. Був теж лікарем на всі хвилі [illegible] села. Був теж [illegible] і львівського повіту. Рудна, [illegible] мав всі товариства, які повинні бути в селі і які надають вигляд [illegible] селу. А до того Рудно з українського меншості має завдяки його праці [illegible] українців і майже цілу громадську раду українців [illegible] до [illegible] його [illegible] консервування.

Замовлення приймає НАРОДНА ТОРГОВЛЯ у ЛЬВОВІ.

Найуспішнішою Рекламою — це доброта товару!

А. ПЯСЕЦКІ А. С. Фабрика чоколяди і цукрів, Краків

Запевнює своїм консументам ґаранційно чистий товар (без ніяких домішок), тому поручає: **десерову чоколяду молочну, сметанкову,** великий вибір чоколядок і цукрів в прекрасних коробках.

971 1—10

Мабуть ніхто не заступить пок. Панкевича в його праці, особливо в Р. дні. А наче лихий знак, майже рівночасно зі смертю Петра Панкевича, львівське старосто завісило в діяльности і „Луга" у Руді за мниму протидержавну демонстрацію 1. листопада ц. р. Оттак зійшов у могилу один з тих, що не в молодечих мріях, а у праці й посвяті шукав ращої долі для свого народу. — В. Й. П.

о. Богдан Дорожнисьвий, ж. адміністратор Лукавиці нижньої, рукополож. 1926 р. помер 19. XI. 1928 р. в 26 році життя. Як молодий священик пішов між селянські стріхи сповняти свій душпастирський і громадянський обовязок. Та надмірна праця підорвала ого слабе здоровля і він передчасно, у розцвіті життя зійшов у могилу. Похорони відбулися дня 22. XI. ц. р. в Лукавиці нижній при численній участи духовенства і непроглядної маси народу. В. .. П.

978 1—1

Ольга Рудовичева, жена катехита й професора держ. семинарії учит. заосмотрена найсв. Тайнами упокоїлася дня 23. листопада 1928 р. в 36 році життя. Похорон відбудеться в понеділок дня 26 листопада о 2 год. пополудні з дому при вул. Театинській 3. на Личаківське кладовище, на який запрошують Родину й побожних христіян опечалені муж і син. 977 1—1

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича на Волині.

Любомль
- 25/XI Ой не ходи Грицю
- 26/XI Циганка Аза.
- 27/XI Запорожець за Дунаєм.
- 28/XI Вихрест.
- 29/XI Два злодії.

Ковель
- 30/XI Маруся Богуславка
- 1/XII Гейша.
- 2/XII Вій.
- 3/XII Барон Кіннель.

Камінь-Коширск
- 4/XII Маруся Богуславка
- 5/XII Гейша.
- 6/XII Барон Кіннель. 6—?

Видл філії „Просвіти" в Підгайцях повідомляє своїх членів, що дня 8 грудня ц. р. відбудуться Загальні Збори в такім порядком дня: 1) год. 9 ранком Служба Божа і панахида за померших членів в місцевій парох. церкві. 2) год. 11 в салі Т-ва „Родина" отворення зборів. 3) прочитання і приняття протоколу з ост. Заг. Зборів. 4) реферат про курси для анальфабетів. 5) звіт з діяльности і приняти рахунків за 1927-1928 р. та уділення абсолюторіюм уступаючому Видїлові. 6) вибір нового Виділу та контрольної комісії. 7) справа будови „Народнього Дому" в Підгайцях. 8) внески і запити. Підгайці, дня 20 падолиста 1928. — За Виділ філії „Просвіти" Д-р Гриц Степюк в. р. голова. о. Мих. Блозовський секретар.

Відчит проф. д-ра Осипа Туринського „Про українську лексикографію" відбудеться в неділю, дня 25 листопада 1928, о год. 10.30 в домівці „Рідної Школи" при вул. Мохнацького ч. 12, на який запрошує: Виділ філії „Учительської Громади" у Львові. 973 1-1

Ширші сходини членів „Союзу Українок" відбудуться в понеділок 26/XI ц. р. о год. 6 веч. в салі Бесіди, Рутовського 22. Пані посол **Мілена Рудницька**, Олена Шепарович і Олена Гонзинова прочитають свої спомини з перед 10 літ. О численну участь членів просить Головний Виділ „Союзу Українок". 981 1-2

На загальне бажання упросив Комітет Пань д-ра Дмитра Донцова о повторення відчиту на тему: „Провід і маса" в дні 25. с. м. о год. 5 поп. в Салі Української Бесіди вул. Рутовського 22. Ціна д бродійна. 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТОЛОЧАЛЬНЯ наймодніших десенів на плюшевих плащах, навіть знищених. Відсвіжування на спеціальних машинах. Перероблювання на модний фасон. Фарбовання футер липським способом. — М. Водяньська-Павлюк. Львів, вул. Собіського ч. 12 Тел. 17—04. 270 15—?

ЛІЧІТЬСЯ ВОДАМИ МІНЕРАЛЬНИМИ фабрики „Здрове". Ділають краще всіх инших! Дістати можна в Аптиках. 874 2—9

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 2451 22—?

НА РАТИ розкладані **канапки** гобелінові 55 зол. **Фотелики** 45. **Отомани** 55. **Матераци** з морської трави 30. Волосінні 75. — Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 897 3—4

МОСЯЖНЕ ЛІЖКО 200 зол. Кухонне 13. Скринкове тапіцероване 45·—. Сіткове 40·—. Вклади дротяні 26·—. Умивальки 5. — Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 898 3—4

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 121-?

ФІРАНКИ, капи, дивани, хідники, автоматичні стори, поручає по найнизших цінах. Склад меблів, декорацій постелі **Йосиф Шустер**, Львів, вул. Рутовського ч. 10. 958 2—10

ГРИБИ. Висилаю почтою за посліплатою, оплачено, гарні, вибирані гриби (найменше 5 кг.) по 25 зол. за кільо, також повила з чистих сливок з цукром, бочілочка 5 кг. 12 зол.; правдива овеча бриндзя в 5 кг. бочілочках за 15 зол.; волоські оріхи 5 кг. за 18 зол. та великі сушені грушi 5 кг. за 12 зол. — **Ф-ма М. Штуммер. Косів н. Коломиї.** 957 2—10

ФОТОГРАФ ЯНУШЕВИЧ, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої). Тел. 59 60. 951 4—7

ВЛАСНИЧКА вищої школи жіночого кравецтва повідомляє, що при школі відкрито робітню мундурків, для учениць жіночих шкіл, по ціні 20 зол. Також приймає працю в найскромнішім крузі, по найнизших цінах. М. Козловська. Академічна 22. 497 12—?

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК глядає посади. Гр. Шийка, дяк Вислок ниж. п. Команча. 975 1-1

РУКАВИЧКИ „Nappa" підшиті мужеські і жіночі, пара золотих 10. Ліхт. Гетманська 22. 980 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст недуг легінів, серця і жолудка
Д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентґеном. 20—24

Д-р Володимир Бабій
зубний лікар,
Львів, вул. Гетманська 8.
(біля ресторану Зволінської.)
966 Число телефону **63-24.** 1-1

АДВОКАТ
Д-р Конюшик Степан
відкрив канцелярію
962 2—2 **в ТОВМАЧІ.**

зол. 11·00 франц.	БУДИЛЬНИКИ	зол. 11·00 закорд.

665 з ґарантією, тільки у фірмі 3-3
Б. ҐРИНБЕРГ, Сикстуська 4 Тел. 59-22.

ПОДЯКА.

Отсим склададаю прилюдну подяку п. д-р. дентистові **Вол. Бабієви у Львові вул. Гетманська 8.** за дуже дбайливе й вміле пльомбовання та лічення зубів.

971 О. Кутний.

Таборити з Нім. Яблінного, Ліберця і Йозефова!
Шукаю спільника до видання книжки
„Таборові Типи".
prof. Kaliczak Ilko
1-2 976 Brno, Legionarská 14 C. S. R.

Хочеш бути шофером!
запишися на найліпші
Шоферські курси Й. ГАЙТЛІНҐЕРА
ЛЬВІВ, вул. ЗЕЛЕНА ч. 7.
Рівне — 13 Дивізії 3.
Стрий — 3-го Мая 15.
Вписи щоденно. Пишіть по інформації. — Початок дня 23. ц. м.
923 5—5

:: СКЛО ::
ПОРЦЕЛЯНА КРИШТАЛИ
поручає
НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД
ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, Галицька ч. 20.
665 (Ріг Валової) 7—?

Одинока у Львові
„ҐОРСЕТНЯ"
на франц. зразок поручає: гумові пояси, бедрівки, шлінфери, підвязки, нагрудники, **опаски та менструаційні реформи**, трикотові реформи і шовкові тільки у фірмі „Гигієна" Р. КЕРНЕР, Львів. **Пасаж Міколяша над кіном Утіха.**
Тел. 31—24. 7-12

ЛІЖКО полеве „Патент" з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. — Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132.
894 4—5

ВСІ НЕДУГИ, можеш вилічити без ніяких ліків через відтиснення спини. Увільнений від натиску нерв, убиває бацилі і виганяє недугу; гостру недугу негайно, застарілу після якогось часу. Вказівки подає книжка „Про спинні хребти" („Kręgarstwo"). Висилає за присланих 5 зол. переказом, або чеком П. К. О. 153089 **о. Павловскі, Обаріньці, поч. Глубічок великий.**
911 6—10

Присилайте передплату!

:: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
В КАЛУШІ, ВУЛ. СІВЕЦЬКА ч. 18.
В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ - СПЛАТА РАТАМИ
При важніших запитаннях просяться письма до нас висилати рекомендовано.
2525 23—50

TO SZCZYT DOSKONAŁOSCI GRAMOFONÓW i PŁYT
„His Master's Voice"

„HIS MASTER'S VOICE"
признані на цілій земській кулі як найпрецізніші
THE GRAMOPHONE Co Ltd. LONDON
Генеральне Представництво на Польщу
Йосиф Векслер
Експерт і член брітійської торговельної палати.
ВАРШАВА, вул. Маршалковська ч. 132.
КРАКІВ, Фльоріянська ч. 25. 871 4—? **ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 2.**

Вже вийшов і продається по всіх книгарнях
КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ
„ДНІПРО"
НА 1929 РІК.
ЦІНА 3 ЗОЛ. — Замовлення просимо слати:
Українське Товариство Допомоги Емігрантам з України
Львів, вул. Руська ч. 3. III. пов. 3—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.